22 χώρες

1.319 αθλητές

11 αθλήτριες (τένις, σκοποβολή)

Η ΕΠΟΧΗ

Στη στροφή του νέου αιώνα, Βρετανοί, Γάλλοι, Γερμανοί, Ρώσοι, Ιάπωνες και Αμερικανοί, που μόλις γνώριζαν τα αγαθά του ιμπεριαλισμού, ανταγωνίζονταν στην προσπάθειά τους να μοιραστούν τον κόσμο. Με αντιπαλότητα στον Ειρηνικό ωκεανό, απ' όπου νικημένοι αποχωρούσαν οι Ισπανοί. Με «συμφωνίες κυρίων» στην Κίνα, την οποία είχαν χωρίσει σε σφαίρες αποκλειστικής επιρροής και εκμετάλλευσης. Με τον αγγλογερμανικό ανταγωνισμό στην Αφρική να οξύνει τα πάθη, καθώς τα συμφέροντα της μιας πλευράς συγκρούονταν με αυτά της άλλης. Με τους Βρετανούς να έχουν πρόσθετο μπελά την αντίσταση των (πρώην Ολλανδών αποίκων) Μπόερς στη Νότια Αφρική: Τον Ιανουάριο του 1900 και σε μια προσπάθεια να ανατρέψει το δυσάρεστο κλίμα, η αγγλική κυβέρνηση ανέσυρε από τη ναφθαλίνη τον γηραιό στρατάρχη, λόρδο Ρόμπερτς, βετεράνο των Ινδιών, και του ανέθεσε «να τελειώνει με τους Μπόερς». Οι ανυπότακτοι άποικοι έμελλε να κρατήσουν καιρό.

Και, ξαφνικά, η Κίνα έπαψε να είναι ο ειδυλλιακός τόπος εκμετάλλευσης, καθώς τον Μάιο του 1900 ξέσπασε αδυσώπητη η «επανάσταση των Μπόξερς», μιας αθλητικής οργάνωσης που εμφανίστηκε ως «Ευσεβής αδελφότητα των αγωνιστών με τις γροθιές» και έφερε τον καθ' όλα κινέζικο τίτλο «Γροθιές της δίκαιης αρμονίας». Στρεφόταν εναντίον των ξένων με πρώτα θύματα τον πρεσβευτή της Γερμανίας στο Πεκίνο, βαρόνο Κλέμενς φον Κέτελερ, και τον πρόεδρο της ιαπωνικής αποστολής, Σουκιγιάμα Ακίρα. Το κύμα της βίας εναντίον των

ξένων στοίχισε τη ζωή σε 135 ιεραποστόλους και σε 16.000 Κινέζους χριστιανούς. Στις 30 του μήνα, οι επαναστάτες κυρίευσαν την πόλη Τιεντσίν, προπύργιο του Πεκίνου, και παρέλασαν κραδαίνοντας κοντάρια, στις αιχμές των οποίων ήταν καρφωμένα κεφάλια ιεραποστόλων.

Όσο να συνέλθουν οι ανταγωνιστές, να αποφασίσουν να συνεργαστούν για το κοινό συμφέρον και να στείλουν στρατό να καταπνίξει την επανάσταση, πέρασε ένας χρόνος. Μετά, οι ζώνες επιρροής ξαναβγήκαν στην επιφάνεια. Ο πόλεμος τελείωσε και τυπικά στις 7 Οκτωβρίου του 1901, ημέρα που η Κίνα και δώδεκα κράτη συνυπέγραψαν το σχετικό πρωτόκολλο. Με αυτό, η Κίνα υποχρεωνόταν να πληρώσει δυσβάσταχτες πολεμικές αποζημιώσεις, να γκρεμίσει τα κάστρα του Πεκίνου και να δεχτεί την παρουσία πανίσχυρης πολυεθνικής δύναμης για την προστασία της συνοικίας των πρεσβειών, η οποία θα οχυρωνόταν ανάλογα.

Στην Ελλάδα, ο πόλεμος γινόταν για το νερό, καθώς λειψυδρία χτυπούσε το Λεκανοπέδιο της Αττικής. Στον Πειραιά, δίνονταν ομηρικές μάχες για την εξασφάλιση μιας στάμνας με νερό, καθώς οι νερουλάδες δεν μπορούσαν να καλύψουν τη ζήτηση. Στην Αθήνα, η κατάσταση ήταν τραγική. Στο καπνεργοστάσιο της Λένορμαν, η διεύθυνση απαγόρευσε τη χρήση νερού στις τουαλέτες των εργατών.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Το ευτύχημα για τον θεσμό ήταν ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες αναβίωσαν στην Αθήνα, όπου, οργανωτικά τουλάχιστον, δεν άφησαν παράπονα. Αν είχαν ξεκινήσει από το Παρίσι, είναι αμφίβολο αν θα επιβίωναν. Ενδεικτικό είναι το σχόλιο του Γάλλου δημοσιογράφου Γκαστόν Μέγιερ, ο οποίος, μετά τη λήξη των αγώνων, σημείωσε:

«Είναι θαύμα το ότι, μετά από αυτήν την αποτυχία, ο θεσμός των Ολυμπιακών Αγώνων

επέζησε».

Ο ίδιος ο Πιέρ ντε Κουμπερτέν, φανερά απογοητευμένος, είχε πει:

«Καλή η προσπάθεια, ικανοποιητικά τα αποτελέσματα, αλλά κανείς δεν μπορεί να πει ότι επρόκειτο για Ολυμπιακούς Αγώνες». Είχε προλάβει να παραιτηθεί, λίγο πριν από την έναρξη των αγώνων.

Και είχε απόλυτο δίκιο. Παρά τους πανηγυρισμούς και τον άκρατο σοβινισμό που επέδειξαν, όταν ανακοινώθηκε ότι το Παρίσι αναλαμβάνει την διοργάνωση, κατέληξαν να στήσουν ένα πανηγύρι, στο οποίο αναδείχθηκαν σοβαρές αδυναμίες και συνέβησαν πολλά κωμικοτραγικά γεγονότα., καθώς στα οργανωτικά, αποφασιστικό λόγο είχε και η διοίκηση της Διεθνούς Εκθέσεως Παρισίων.

Οι φίλαθλοι ποτέ δεν ξεπέρασαν τους 3.000 στις εγκαταστάσεις του γαλλικού ιππικού ομίλου, όπου, ελλείψει σταδίου, φιλοξενήθηκαν οι αγώνες. Στίβος δεν υπήρχε και οι αθλητές ήταν αναγκασμένοι να τρέχουν σε χορταριασμένο έδαφος. Στα 400 μ. εμπόδια, ρόλο «εμποδίων» έπαιζαν τηλεφωνικοί στύλοι μήκους εννιά μέτρων, ενώ στην δισκοβολία πολλές βολές δεν μετρήθηκαν, γιατί ο δίσκος σκάλωνε στα κλαριά των δένδρων που αφθονούσαν στην περιοχή.

Στα μετάλλια επικράτησαν οι Ηνωμένες Πολιτείες αλλά σε κανένα από αυτά δεν αναγραφόταν ότι πρόκειται για Ολυμπιακούς Αγώνες.

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

Ένας φούρναρης, με μαγαζί στο κέντρο του Παρισιού, ήταν ο μεγάλος νικητής του μαραθώνιου δρόμου, τέσσερα χρόνια μετά το θρίαμβο στην Αθήνα του Σπύρου Λούη. Από μικρό παιδί, ο Μισέλ Τεατό έτρεχε στους δρόμους της γαλλικής πρωτεύουσας, μοιράζοντας στα σπίτια ψωμί. Ήξερε απέξω και ανακατωτά όλα τα κατατόπια της διαδρομής, η οποία δεν είχε τις δυσκολίες και τα κατσάβραχα που αντιμετώπισαν οι μαραθωνοδρόμοι της Αθήνας. Η νίκη του προκάλεσε θύελλα ενθουσιασμού στους Γάλλους φιλάθλους και δημιούργησε έκρηξη σοβινισμού.

Χρειάστηκε να περάσουν περίπου 60 χρόνια, ώσπου να αποκαλυφθεί από τον ιστορικό του γαλλικού στίβου Αλέν Μπουιγέ, ότι τελικά ο Μισέλ Τεατό δεν ήταν Γάλλος αλλά υπήκοος του Λουξεμβούργου, χώρας στην οποία πλέον χρεώνεται επίσημα το χρυσό μετάλλιο της διοργάνωσης.

Η επίδοση του (2 ώρες 59 λεπτά και 45 δευτερόλεπτα) ήταν κατά ένα λεπτό κατώτερη από του Λούη που επιτεύχθηκε στην «αφιλόξενη» κλασσική διαδρομή Μαραθώνα – Αθήνας.

Ο θρίαμβος έκανε τον Τεατό εκατομμυριούχο, καθώς στα επόμενα χρόνια ο φούρνος του δεν προλάβαινε να τροφοδοτεί πελάτες: Όλοι ήθελαν να γνωρίσουν από κοντά τον χρυσό Ολυμπιονίκη!

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Με μόλις τέσσερις αθλητές που είχαν αρχηγό αποστολής τον Α. Μερκάτη μετείχε η Ελλάδα στους αγώνες, καθώς η χώρα δεν διέθετε Ολυμπιακή Επιτροπή, (συγκροτήθηκε το 1901). Με έξοδα που κατέβαλαν οι σύλλογοί τους, πήγαν στο Παρίσι οι αθλητές του στίβου Π. Παρασκευόπουλος και Βερσής, μαζί με τους οπλομάχους Γεωργιάδη και Καράκαλο.

Ο Παρασκευόπουλος πραγματοποίησε την καλύτερη εμφάνιση κερδίζοντας την 5η θέση στο δίσκο με 34.15 και στη σφαίρα με 11.52, ενώ τέσσερα χρόνια νωρίτερα, στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας, είχε αναδειχθεί ασημένιος Ολυμπιονίκης.

Ο Βερσής έμεινε εκτός τελικών στις ρίψεις, όπως και οι δύο οπλομάχοι. Το γούστο είναι ότι ως αιτιολογία του αποκλεισμού του ανθυπολοχαγού Τηλέμαχου Καράκαλου αναφέρθηκε «η σφοδρότητα των χτυπημάτων του στη σπάθη».

Στο τέλος της χρονιάς, ο πρωταθλητής αξιωματικός έγραψε μελέτη για την «εισαγωγή της γυμναστικής στο στράτευμα» που τυπώθηκε από το υπουργείο Στρατιωτικών και μοιράστηκε σε όλες τις μονάδες της χώρας.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

* Το αγώνισμα στο άλμα επί κοντώ ήταν προγραμματισμένο να διεξαχθεί Κυριακή, προκαλώντας τις διαμαρτυρίες πολλών Αμερικανών, που δεν ήθελαν να αγωνιστούν «την ημέρα του Θεού». Οι Γάλλοι, όμως, ήταν ανένδοτοι. Ο αγώνας έγινε κανονικά, με τη συμμετοχή και των Αμερικανών Ίρβιγκ Μπάξτερ και Μέρεντιθ Κόλκετ που μάζεψαν και τα δύο πρώτα μετάλλια με επίδοση 3.30 και 3.25 μ. αντίστοιχα. Το αγώνισμα επαναλήφθηκε δυο μέρες αργότερα, ώστε να μπορέσουν να μετάσχουν και οι θεοσεβούμενοι. Αυτή τη φορά, νικητής αναδείχθηκε ο Αμερικανός Ντανιέλ Χόρτον με 3.45 (ολόκληρα 15 εκατοστά πάνω από τον χρυσό Ολυμπιονίκη). Φυσικά, μετάλλιο και τίτλος νικητή παρέμειναν τον Μπάξτερ.

* Στο άλμα εις μήκος, τα πράγματα μπερδεύονταν περισσότερο. Για θρησκευτικούς λόγους που τους επιβεβαίωσαν οι αιρέσεις στις οποίες άνηκαν, ο Αμερικανός Κρέζλαϊν δεν

μπορούσε να αγωνιστεί Σάββατο, ενώ ο συμπατριώτης του Πρίσταϊν, Κυριακή. Κι ήταν πρωταθλητές και οι δυο τους. Ο προκριματικός όμως ήταν να γίνει Σάββατο κι ο τελικός Κυριακή.

Για να μη χαλάσει το πρόγραμμα, οι διοργανωτές αποφάσισαν η επίδοση του Πρίσταϊν στον προκριματικό να ισχύσει και για τον τελικό. Και ο Κρέζλαϊν να περάσει απευθείας στον τελικό!

Ο Πρίσταϊν πέτυχε άλμα 7.17 μ. στα προκριματικά του Σαββάτου, ενώ ο Κρέζλαϊν, στα τελικά, πήδηξε 7.18 μ. Μοιραία, ο Κρέζλαϊν πήρε το χρυσό μετάλλιο (τέταρτο στη σειρά, σ' αυτούς τους αγώνες) κι ο Πρίσταϊν το ασημένιο! Η κατάληξη ήταν ο Πρίσταϊν να γρονθοκοπήσει άσχημα τον Κρέζλαϊν.

* Σε πρόωρη σύνταξη οδηγήθηκε ο ιρλανδικής καταγωγής χρυσός Ολυμπιονίκης της σφυροβολίας Αμερικανός, Τζον Φλάναγκαν, ο οποίος επανέλαβε τον θρίαμβό του και στις επόμενες δύο Ολυμπιάδες (Σαιν Λούις, 1904, και Λονδίνο, 1908). Ήταν αστυνομικός και προσπάθησε να χωρίσει κάποιους που είχαν συμπλακεί στους δρόμους της Ν. Υόρκης. Τον χτύπησαν με φτυάρι στο κεφάλι και τον έστειλαν για καρό στο νοσοκομείο. Συνταξιοδοτήθηκε και, το 1911, επέστρεψε στην Ιρλανδία.

* Αληθινή αποθέωση γνώρισε από τους Γάλλους φιλάθλους ο Αμερικανός Μάξγουελ Λογκ μετά τη νίκη του στα 400 μ., καθώς τον πέρασαν για συμπατριώτη τους! Κατάλαβαν το λάθος τους, όταν είδαν τη σημαία των ΗΠΑ να ανεβαίνει στον ιστό.

Ο Λογκ φορούσε μπλε και άσπρη φανέλα και σορτς, χρώματα με τα οποία οι Γάλλοι αναγνώριζαν την ποδοσφαιρική ομάδα Ρασίνγκ Παρί, με αποτέλεσμα να μπερδευτούν.

* Με μια αλλαγή της τελευταίας στιγμής πήραν οι Ολλανδοί στην κωπηλασία το χρυσό μετάλλιο της τετρακώπου με πηδαλιούχο. Στον προκριματικό διαπίστωσαν ότι ο πηδαλιούχος τους, Χέρμανους Μπρόκμαν, είχε πάρει πολλά κιλά και τους δυσκόλευε. Στον τελικό, τον αντικατέστησαν με ένα παιδάκι επτά χρόνων, που το όνομα του ποτέ δεν αναφέρθηκε επίσημα, και πήραν την μεγάλη νίκη.

* Πέντε χρόνια καθισμένος σε αναπηρικό καροτσάκι πέρασε ο Αμερικανός Ρέι Έουρι, μια από τις μεγαλύτερες μορφές των Ολυμπιακών Αγώνων. Εξαιτίας μιας παράξενης ασθένειας, έμεινε παράλυτος αλλά, με φοβερό κουράγιο, θέληση και καθημερινές ασκήσεις, ξεπέρασε μόνος του το πρόβλημα, περπάτησε και κέρδισε οκτώ χρυσά Ολυμπιακά μετάλλια στο μήκος και στο ύψος άνευ φόρας (1900, 1904, 1908) και στο τριπλούν άνευ φόρας (1904, 1908). Ο Τσικλητήρας τον έβρισκε πάντα μπροστά του και μπόρεσε να πάρει το χρυσό στα 1912, με τον Έουρι να μη μετέχει.

* Ο Αμερικάνος Άρθουρ Νιούτον, που τερμάτισε 5ος στον μαραθώνιο, άρχισε να πανηγυρίζει έξαλλα μόλις πέρασε τη γραμμή τερματισμού. Από την κούραση, νόμιζε πως είχε κερδίσει.

ΞΕΡΕΤΕ ΟΤΙ;

* Οι σπουδαίες, για την εποχή, επιδόσεις στις 220 γιάρδες της κολύμβησης, οφείλονται στο γεγονός ότι το αγώνισμα έγινε σε ορμητικό ποτάμι…

* Η 22χρονη Μάργκαρετ Άμποτ (ΗΠΑ), που κέρδισε στο γκολφ, μέχρι το θάνατο της το 1955, αγνοούσε ότι το αγώνισμα ήταν (τότε) Ολυμπιακό και η ίδια χρυσή Ολυμπιονίκης…

* Ο νικητής στο μαραθώνιο Μισέλ Τεατό ήταν ο μόνος που έτρεξε με σορτσάκι ενώ οι υπόλοιποι με μακρύ παντελόνι…

* Η αγγλική ομάδα στα 200 μ. ομαδικής κολύμβησης ήταν το μεγάλο φαβορί αλλά δεν πήρε μέρος γιατί οι κολυμβητές έχασαν τον δρόμο και έφθασαν στην περιοχή μετά τη λήξη του αγώνα…

* Ο κουβανός Ραμόν Φονστ έγινε χρυσός Ολυμπιονίκης στη σπάθη σε ηλικία μόλις 16 χρόνων. Στην ίδια διοργάνωση και στην κατηγορία μάστερς χρυσός Ολυμπιονίκης αναδείχθηκε και ο προπονητής του Άλμπερτ Καγιότ …

(Έθνος, Αύγουστος 2004) (τελευταία επεξεργασία, 29.7.2009)